

Söğüt

Türk Edebiyatı Dergisidir

YIL 7 – SAYI 39

MAYIS-HAZİRAN 2026
(İki ayda bir yayımlanır)

KURUCUSU

Nevzat Kösoğlu

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ**

Ertuğrul Alpay

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.
GENEL YAYIN YÖNETMENİ**

Göktürk Ömer Çakır

**SÖĞÜT DERGİSİ
YAYIN YÖNETMENİ**

Sinan Terzi

BASKI

Çınar Matbaacılık ve
Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
İkitelli OSB Mahallesi
Çevre Sosyal Tesisler Sokak
Çevre Sanayi Sitesi Sosyal Tesisler
Nu: 3 İç Kapı Nu: 1B1
Başakşehir-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

YAYIN KURULU

Asuman Demir
Fatıma Feyza Bayer
Feyza Ay
M. Tuğrul Çolak
Rana Senanur Doğan

İLETİŞİM

sogut@otuken.com.tr

GRAFİK TASARIM

Ötüken

YILLIK ABONELİK BEDELLERİ

2026 Yılı Abonelik Bedeli-2250 TL

ISSN

2687-6523

ABONELİK

www.sogutdergisi.com/abonelik

Abonelik bağlantısına
gitmek için kare
kodu telefonunuza
okutabilirsiniz.

Söğüt'te neşredilen nesir ve şiirlerin tüm
yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye
aittir. Matbu veya dijital başka mecralarda
kullanımları, yayınevinin iznine tabidir.

Sevgili Söğüt ailesi, yazılarınızı Times New Roman fontunda, 12 punto, 1.15 satır
aralığında iki yana yaslı bir şekilde gönderebilirsiniz. Referans vereceğiniz metin-
ler için Chicago dipnot ve kaynakça sistemini kullanmanızı rica ederiz.

Kıymetli Söğüt Dostları,
Baharın yaza döndüğü yılın bu en güzel günlerinde, Söğüt'ün 39. sayısını sizlerin beğenisine sunmanın gururunu yaşıyoruz. Geleneğin kalbinden istikbale uzanan edebi yolculuğumuzda, bu kez Türk düşünce ve edebiyat tarihinin en sancılı, en çift kutuplu dönemlerinden birine ayna tutuyoruz.

Bu sayımızın omurgasını, Tanzimat döneminin nevi şahsına münhasır ismi mütefekkir ve şair **Ziya Paşa** üzerine hazırladığımız kapsamlı dosya oluşturuyor. Bir yanı kadim şarkın estetiğine ve köklerine kopmaz bağlarla bağlı olan, diğer yanı garbın yeni ve rasyonel dünyasına pencereler açan Ziya Paşa'yı; şiirlerindeki taştirlerden toplumsal hafızamıza kazınan terkid-i bentlerine kadar her yönüyle masaya yatırdık. Onun gelenek ile yenileşme arasında sıkışan aydın paradigmasını, yaşadığı dönemin medeniyet krizini ve bu krizin zihin dünyamızda bıraktığı derin izleri, kıymetli yazarlarımızın ve akademisyenlerimizin derinlikli incelemeleriyle yeniden ele alıyoruz. Ziya Paşa dosyası, sadece geçmişin bir vesikasını sunmakla kalmıyor; bugünün modern insanının kök arayışına da güçlü bir fener tutuyor.

Dergimizin bu sayısındaki tema dosyasında ise Türk edebiyatının görmezden gelindiği derecede sıcak ve derin bir muhasebeye muhtaç

olan alanlarından birine, “**İdeoloji Gölgesinde Eriyen Mumlar: Tanzimattan Günümüze Dava Edebiyatı**” başlığıyla mercek tutuyoruz. Tanzimat'tan bu yana kalemi bir tebliğ, inşa ve mücadele aracı olarak gören; bir davanın ışığını harlamak uğruna adeta bir mum gibi eriyen ya da ideolojilerin keskin gölgesinde estetik zeminini kaybetme tehlikesiyle yüzleşen edebi mirasımızı enine boyuna tartışıyoruz. Dört kıymetli yazıdan oluşan bu dosyamızda; sanatsal kaygılar ile fikri angajmanların amansız çatışmasını, edebiyatın toplumu dönüştürme iddiasını ve bu iddia uğruna ödenen bedelleri masaya yatırıyoruz.

Ötüken Neşriyat'ın mütevazı ama dirençli kalesi olan Söğüt'te, kelimelerin ideolojik sınırları aşan o hür ve kurucu gücünü yeniden keşfetmek adına tüm okurlarımızı bu sarsıcı edebi yüzleşmeye davet ediyoruz.

Bizleri bu edebi yolculukta hiç yalnız bırakmayan, samimiyetle sahiplenen başta yazarlarımız olmak üzere tüm Söğüt ailesine ve okurlarımıza en kalbî şükranlarımızı sunarız.

Kelimelerin ışığında ve Ziya Paşa'nın o çok sesli mirasının gölgesinde buluşmak dileğiyle...

İyi okumalar dileriz.

Sinan Terzi

İÇİNDEKİLER

DOSYA: ZİYA PAŞA BİR MEDENİYET KRİZİNİN ŞAİRİ: ZİYA PAŞA NURİ SAĞLAM İLE RÖPORTAJ RÖPORTAJ: FATİMA FEYZA BAYER	/ 8
ZİYA PAŞA ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ ABDULLAH UÇMAN	/ 18
ZİYA PAŞA'NIN ŞİİRİNİ SİYASETNAME OLARAK OKUMAK NURULLAH ÇETİN	/ 27
<i>ŞİİR VE İNŞA'DA DİL, ADALET VE TABİİYET EKSENİNDE</i> SOSYOLOJİK İLETİLER DOĞANAY DAĞLAR	/ 41
İSYAN VE TEVEKKÜL ARASINDA YÜZYILLAR: ZİYA PAŞA VE BAÜDATLI RUH'İNİN <i>TERKİB-i BENT'i</i> İBRAHİM DAŞ	/ 49
TEDİRGİN ENTELEKTÜEL: ZİYA PAŞA HALİL İLTERİŞ KUTLU	/ 53
ZİYA PAŞA VE NAMIK KEMAL'DE ENTELEKTÜEL MİSYONUN TEZAHÜRLERİ İBRAHİM AY	/ 60
ADANA'DA BİR ÖĞLE YEMEĞİ MURAT KAYMAZ	/ 70
21. YÜZYILDA ŞAİRLER VE ZİYA PAŞA: ŞAİRLER SORUŞTURMASI HAZIRLAYAN: M. TUĞRUL ÇOLAK İBRAHİM DAŞ - GÜLŞEN KIRAC - ALPTUĞ TOPAKTAŞ - HÜMEYRA YARGICI - ÜMİT ERDEM	/ 75
TEMA: İDEOLOJİ GÖLGESİNDE ERİYEN MUMLAR: TANZİMAT'TAN GÜNÜMÜZE DAVA EDEBİYATI	
TANZİMAT'TAN GÜNÜMÜZE DAVA EDEBİYATI ÜZERİNE CENGİZHAN ORAKÇI	/ 86
İDEOLOJİ EKSENLİ BİR YENİ TÜRK EDEBİYATI TARİHİ MÜMKÜN MÜ? ÖMER SOLAK	/ 95

HAKİKAT VE "BEN" ARASINDA DAVA EDEBİYATINDA ÖZNENİN SERÜVENİ FATİMA FEYZA BAYER	/ 100
HÜZN-i UMUMİDEN HİDDETE: NAMIK KEMAL'İN ŞİİRLERİNDE AHLAKİ BİR TAVİR OLARAK ÖFKE MERVE YILMAZ	/ 108
DENEME	
RABİTA VE İÇE DÖNÜŞ ERSİN BAYRAM	/ 114
BİR SEYAHATIN HATIRLATTIKLARI I SABİT BAYAR	/ 123
KENTLER VE İZLER YUNUS ÖZEL	/ 130
NİHAT GENÇ'İN HİKÂYELERİNDE BENZETMELER II İBRAHİM DAŞ	/ 153
OKUR NOTLARI	
BEDENSİZ RABİA KARANFİL	/ 143
YALNIZLIĞIN İZ DÜŞÜMÜ: TREN DÜŞLERİ SENA NUR DOĞAN	/ 167
ÇARŞIYI KARİŞTİRAN HİKÂYELER: UZUN ÇARŞININ ULULARI VİLDAN AYDIN	/ 214
SERİ DENEME	
ÂŞIKLAR ÖLMEZ CANSU SOLE	/ 176
BİTİG ADAM PASAJI: C GİRİŞİ HALİT SELİM DÖNMEZ	/ 180
TOROSLARIN BARKIT'I ÖTÜKEN'İN BÜRKÜT'Ü MUSTAFA SARI	/ 189
MASA TEKİN ŞENER	/ 199

HİKÂYE

FİNCAN DÖNDÜ
TELVE KALDI / 119
ASUMAN DEMİR

BİLİNMEK İSTERİM
SÖZLERİM SİZE ULAŞTIYSA / 134
FEYZA AY

ON LİRALIK TRAGEDYA / 145
MEHMET GÜL

NAR ÇİÇEĞİ / 159
SÜMER TEK

KİN POSTASI / 172
COŞKUN EROĞLU

VİTRİNSİZ EVLERDEN / 186
KİME SİĞİNİRİM?
EMİNE KARANLIK

MAYIN TARLASI / 195
FATMA YAVUZ

PENCEREDEKİ KIZ / 208
GÖKHAN ÖNAL

DAĞ KURTLARI / 218
HASAN ERDEM

ŞİİR

BAŞIBOŞ TEHZİL Vİ / 118
İBRAHİM DAŞ

ARDINDAN HATIRALAR / 129
ANLATTILAR BELKİ
NERGİSLER AÇTI
SÜREYYA ALTUNKARA

İKİNCİ İSMİN ŞİİRİ / 142
AHMET B. TAMU

SIZI / 149
SEVDE KAYIŞ

KAÇIP GİDEN ATLAR / 157
BAHA POLAT

İSTATİKÇİLER İÇİN / 171
ÖLÜM GRAFİĞİ
DURMUŞ ONGUN

“ANKESÖR” / 179
FETHİ KORKMAZ

BEYAZ BAŞLI YUNUSLAR / 185
İLE İNCİR ELLİ OZANLAR
HÜLYA ÖZCAN

KALITSAL ARMONİ / 194
M. ASIM YAŞAR

VİA DOLOROSA YA DA / 205
MACFİT YOLUNDA İSA
MUHARREM DEMİRCİ

GECEKALAN / 212
H. İZZET AZİZ

SERÇELERİN KAVGA / 217
ETTİĞİ GÜN
YUSUF ALPER OYAR

İNCELEME

KURUCU RUH, KAPTAN VE ŞAİR: / 137
EMİN BÜLENT SERDAROĞLU II
ERTUĞRUL RAST

BERCİ KRİSTİN / 157
ÇÖP MASALLARI
FATİH SELVİ

SÖYLEŞİ

BAYRAM ZIVALI İLE / 224
ŞAİRLER GELDİLER
ÜZERİNE SÖYLEŞİ
MUHAMMET DURMUŞ

DOSYA:

ZİYA PAŞA

BİR MEDENİYET KRİZİNİN ŞAİRİ: ZİYA PAŞA | NURİ SAĞLAM İLE RÖPORTAJ

■ RÖPORTAJ: FATİMA FEYZA BAYER

1964 yılında Giresun'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Giresun'da tamamladı. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. 1991 yılında aynı fakülte- de Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak akademik hayatına başladı; 1993'te yüksek lisansını, 1999'da doktora- sını tamamladı. Uzun yıllar çalışmalarını Yeni Türk edebiyatı, metin incelemeleri, edebî tenkit ve modern Türk düşünce hayatı üzerine yo- ğunlaştıran Nuri Sağlam'ın; Dergâh, Hürriyet Tarih, İlmi Araştırmalar, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,

Journal of Turkish Studies ve çeşitli akademik platformlarda hikâye, deneme ve bilimsel ma- kaleleri yayımlandı. Özellikle edebiyat tarihi, süreli yayınlar ve modern Türk edebiyatı üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan Sağlam, akademik üretiminin yanında kültür ve düşünce dünyasına dair yazılarıyla da öne çıkan isimler arasında yer almaktadır.

ZİYA PAŞA ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

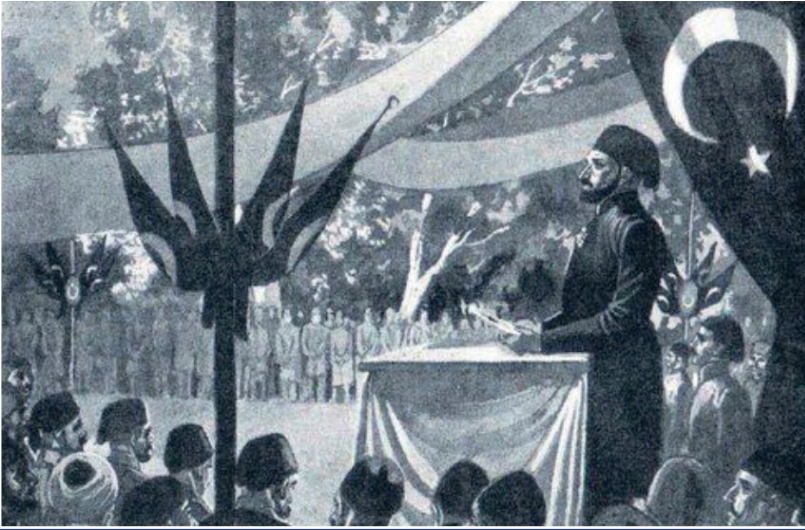

■ ABDULLAH UÇMAN

1951 yılında Edirne’de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nden mezun oldu (1972). Aynı fakültenin Yeni Türk Edebiyatı Kürsüsü’nde asistan olarak göreve başladı (1979). 1985 yılında yardımcı doçent olarak Mimar Sinan Üniversitesi’ne geçti. 1996’da doçent, 2002’de profesör oldu. 2018’de emekliye ayrıldı. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi’nde madde yazarı ve redaktör olarak çalıştı (1983-2016). Rıza Tevfik Bölükbaşı’nın terekkesi üzerinden edebiyat, felsefe ve kültür tarihi açısından önemli belgelerden makale ve kitaplar oluşturdu. Kitapları: Şiiri ve Sanat Anlayışı Üzerine Rıza Tevfik’ten Ali İlmî Fânî’ye Bir Mektup (1996); Edebiyat-ı Cedîde’ye Dair Ali Ekrem’den Rıza Tevfik’e Bir Mektup (1997); Türk Dilinin Sadeleşmesi ve Hece Vezni Üzerine Bir Münakaşa (1997); Ebûbekir Râtîb Efendi’nin Nemçe Sefaretnâmesi (1999); Rıza Tevfik’in Şiirleri ve Edebî Makaleleri Üzerinde Bir Araştırma (2004); Fatih’te Geçen 40 Yılın Hikâyesi (2009); Rıza Tevfik’in Sanat ve Düşünce Dünyası (2011); Refik Hâlid’den Rıza Tevfik’e Mektuplar (2014); Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi’nin Fransa Sefaretnâmesi (2017); İdealist Bir Kültür Milliyetçisi Mehmet Kaplan (2023).

ZİYA PAŞA'NIN ŞİİRİNİ SİYASETNÂME OLARAK OKUMAK

■ NURULLAH ÇETİN

1964 Kütahya doğumlu. 1980-81 öğretim yılında kaydolduğu Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü (1985) bitirdi ve 1986 yılında burada araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Yüksek lisansını (1988) ve doktora öğrenimini (1995) aynı bölümde tamamladı. Yüksek lisans tezinin konusu “Tanzimat’tan Fuat Köprülü’ye Kadar Bizde Edebiyat Tarihçiliği” (AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1988), Prof. Dr. Olcay Öner Toy’un yönetiminde hazırladığı doktora tezinin konusu ise “Behçet Necatigil, Hayatı-Sanatı ve Eserleri”dir. 1999 tarihinde doçent oldu ve Mart 2000 tarihinde de Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde doçentlik kadrosuna atanarak çalışmalarını burada sürdürdü. 2005’te profesör oldu. Yeni Türk Edebiyatı anabilim dalında kitapları ve çalışmaları bulunmaktadır.

ŞİİR VE İNŞÂ'DA DİL, ADALET VE TABİİYET EKSENİNDE SOSYOLOJİK İLETİLER

■ DOĞANAY DAĞLAR

2021 yılında Türk dili ve edebiyatı bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Erciyes Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı ana bilim dalında lisansüstü eğitimine başladı. 2024 yılında ilgili bilim dalından mezun olduktan sonra akademik çalışmalarını sürdürmeye devam etti. Edebiyat sosyolojisi, edebiyat psikolojisi, modern Türk şiirinde psikanaliz gibi çalışma alanlarında hakemli dergilerde yayımlar yaptı. 2016 yılından itibaren muhtelif fikir, kültür, sanat ve edebiyat dergilerinde şiir ve yazılarını neşretti. Şiir Versus, Aşkar, Söğüt, Hece, Yoğken, Sin, Muhit, Eleştiriyorum dergilerinde fikir ve sanat ürünlerine yer verdi. 2025 yılının mart ayında Ketebe Yayınları tarafından yayımlanan “Bulgu Dağı” şairin ilk şiir kitabıdır. Bir yandan editörlük yapmakta öte yandan yazınsal çalışmalarına devam etmektedir.

İSYAN VE TEVEKKÜL ARASINDA YÜZYILLAR: ZİYÂ PAŞA VE BAĞDATLI RUHÎ'NİN *TERKİB-İ BENTİ*

■ İBRAHİM DAŞ

14 Eylül 1998 tarihinde İstanbul-Kâğıthane’de doğdu. Sivaslı bir ailenin tek çocuğu. Yeni Türk Edebiyatı alanında Doktora öğrencisi. Ekim 2023 yılında ilk şiir kitabı *Gümrâh* Ötüken Neşriyat-Söğüt Kitaplığı’ndan çıktı. Ayarsız, Çelebi, Söğüt, Millî Mecmûa, Kuytu gibi süreli yayınlarda şiir, deneme ve makaleleri yayınlandı.

TEDİRGİN ENTELEKTÜEL: ZİYA PAŞA

■ HALİL İLTERİŞ KUTLU

1988 yılında Ankara’da doğan Halil İlterîş Kutlu, 2006/2012 yılında Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünde ve 2009/2010 yıllarında Almanya’da Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi Orientkunde/ Doğu Bilimler Enstitüsünde lisans eğitimini tamamladıktan sonra 2015 yılında Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans, 2023 yılında doktora eğitimini tamamladı. 2023 yılında Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümüne Dr. Öğr. Gör. olarak atandı. Çeşitli edebiyat ve düşünce dergilerinde editörlük ve yayın kurulu üyeliği görevini yürüten Kutlu, özellikle kültür, medeniyet ve düşünce tarihi üzerine çeşitli kitap ve kitap bölümleriyle birlikte ulusal ve uluslararası dergilerde çok sayıda makale kaleme aldı.

ZİYA PAŞA VE NAMIK KEMAL'DE ENTELEKTÜEL MİSYONUN TEZAHÜRLERİ

■ İBRAHİM AY

2002 yılında Kırıkkale Üniversitesinden Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü birincilikle bitirdi. 2004 yılında Çanakkale Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde Yüksek Lisansını tamamladı. 2016 yılında Aksaray Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Yeni Türk Edebiyatında ikinci Yüksek Lisansını tamamladı. Yeni Türk Edebiyatı alanında doktora çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca değişik bölümlerde yedi üniversite bitirmiştir. Yayına hazır 17 tane eseri mevcuttur. Birçok hakemli dergide (Üniversite Dergileri, Türk Edebiyatı, Türk Dili, Söğüt, Edebice, Daima Edebiyat, Dört Mevsim, Manidar) makaleleri yayınlanmış, birçok sempozyumda bildiriler sunmuştur. Yeni Türk Edebiyatı alanında uzun soluklu çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca şiir ve hikâyeleri de bulunmaktadır.

ADANA'DA BİR ÖĞLE YEMEĞİ

■ MURAT KAYMAZ

1973 İstanbul doğumludur. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanmış çalışmaları; *Kaleme Karşı*, *Bal Kaşığı* adıyla felsefi ve edebî konular üzerine prosa metinlerden mürekkep telif eser ve Fuzulî'ye ait *Beng ü Bade* isimli mesnevînin güncel Türkçeye manzum tercümesidir.

21. YÜZYILDA ŞAİRLER VE ZİYA PAŞA: ŞAİRLER SORUŞTURMASI

■ HAZIRLAYAN: M. TUĞRUL ÇOLAK

Ziya Paşa, Tanzimat döneminde eski ile yeni, Divan ile Batı sarkacında arayışı en göze çarpan isimlerin başında gelir. Hürriyet, adalet, medeniyet temalarıyla bir dönüşüm arzulayan şairin hicvi, sosyal eleştirileri, hikemi tarzı ile düşünce ve edebiyat yaklaşımlarında adı genellikle çelişkilerle anılır. Ziya Paşa'yı günümüz şairlerine sorarak dünle bugün arasındaki poetik ve politik bağları şairlerin perspektifinden okumaya çalıştık. Soruşturmaya katılarak görüşlerini bildiren şairler İbrahim Daş, Gülsen Kırac, Alptuğ Topaktaş, Hümeysra Yargıcı ve Ümit Erdem'e teşekkür ederiz.